

DOI: 13.33310/2521-120X-2019-12-1-37-43

УДК: 614: 342: 1+345.77]. 33.012.23

**Оксана КРАСНОВА**

*викладач кафедри соціальної медицини,  
організації та економіки охорони здоров'я з біостатистикою,  
Українська медична стоматологічна академія,  
м. Полтава, Україна  
e-mail: krasnovaoksana197@gmail.com*

**Тетяна ПЛУЖНІКОВА**

*к. м. н., старший викладач кафедри соціальної медицини,  
організації та економіки охорони здоров'я з біостатистикою,  
Українська медична стоматологічна академія,  
м. Полтава, Україна  
e-mail: pluznikovat197@gmail.com*

## **РОЛЬ ДЕРЖАВИ В РЕГУЛЮВАННІ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В РИНКОВИХ УМОВАХ**

*Держава вже тривалий час регулює економіку країни. З розвитком виробничої діяльності виникли важливі соціально-економічні проблеми, які зразу не можна вирішити. У даній статті вивчаються думки вчених з питання необхідності державного регулювання сфери охорони здоров'я в ринковій економіці. Аналізується необхідність втручання держави в економічні процеси сфери охорони здоров'я на сучасному етапі, визначаються межі цього втручання.*

*Ключові слова: державне регулювання, сфера охорони здоров'я, ринкова економіка, конкуренція.*

Державне регулювання сфери охорони здоров'я це система заходів, спрямованих на підвищення адаптивності, результативності та ефективного функціонування сфери охорони здоров'я, і направлена, в першу чергу, на збереження соціальної справедливості в умовах ринкових відносин, тобто забезпечення надання якісної та доступної медичної допомоги всім громадянам країни [12]. Ринковий механізм функціонування економіки орієнтований на отримання прибутку, він не може в повній мірі вирішувати всі соціально-економічні проблеми, а тому необхідне різного ступеню державне втручання. Особливо потребує регулювання така соціально значуща сфера, як охорона здоров'я [5, 8, 12]. Держава повинна контролювати, щоб економічні перетворення в сфері охорони здоров'я мали соціальну спрямованість.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питаннями, щодо необхідності державного регулювання сфери охорони здоров'я займалися такі вчені, як Авраменко Н. В. [1, 2], Бережна, Ю. В. [4], Ковбасюк Ю. В. [11],

Машенцева Н. Г. [15], Солоненко Н. Д. [18], Плесовский П. А. [16], Шейман И. М. [21] та інші. Однак, в умовах розвитку ринкових відносин існує необхідність подальшого розгляду та аналізу поглядів, щодо необхідності втручання держави в регулювання сфери охорони здоров'я та визначення меж цього втручання.

**Метою** нашої роботи є виокремлення поглядів вчених щодо втручання держави в економічні процеси сфери охорони здоров'я на сучасному етапі.

**Результати дослідження та їх обговорення.** Вже багато років ведуться суперечки щодо доцільності державного регулювання економіки країни. Погляди вчених, щодо необхідності державного регулювання економіки, на різних етапах розвитку світового господарства істотно змінювалися. При зародженні ринкових відносин, вважалося за необхідне розробити заходи, за допомогою яких держава буде регулювати торговельні відносини. Представники меркантилізму вважали, що державне регулювання буде тільки

сприяти ефективному функціонуванню національної економіки. Представники класичної школи навпаки вважали, що ринок може ефективно існувати і без втручання держави. Однак, економічна криза 1929–1933 років показала, що ринок не може забезпечити ефективний розвиток економіки. Вперше Дж. М. Кейнс сформулював концептуальні основи регулювання економіки державою [10], вказав на значимість та необхідність активного втручання в ринковий механізм. Також він запропонував методи втручання держави в регулювання цих категорій з метою досконалого економічного розвитку країни.

В економічній літературі представлений досить різноманітний спектр поглядів щодо необхідності державного втручання в ринкову економічну систему. Сьогодні практично усі економісти сходяться на думці, що держава повинна регулювати економіку країни.

Так Макконнелл К. Р. і Брю С. Л. розглядають державу як виробника певних видів товарів і послуг, якісне виробництво яких може бути забезпечене тільки під контролем держави [14]. Соколовська А. М. вважає, що необхідність в державному регулюванні обумовлена такими факторами, як кризові явища в економіці, а також відсутність балансу на всіх рівнях, і наступний фактор це неефективне використання ресурсного потенціалу [17]. Бадалов Л. Н. виділяє такі основні причини необхідності державного втручання в економіку: задоволення населення в суспільних благах і ліквідації збоїв в механізмі ринкового господарства [4].

Якщо розглядати необхідність державного втручання в регулювання сфери охорони здоров'я, то слід зазначити, що охорона здоров'я – це галузь національного господарства, яка спочатку підвладна регулювання з боку держави. Державне регулювання повинно сприяти задоволенню суспільних потреб в охороні здоров'я і контролювати ефективно використання всіх наявних ресурсів медичної галузі [5].

Сфера охорони здоров'я має надзвичайну соціальну значимість для суспільства і цілий ряд характеристик, що відрізняють її від інших сфер суспільної і економічної діяльності, значно ускладнюючи перехід галузі до ринкових умов господарювання і створюючи

умови для ряду застережень як в застосуванні ринкових принципів господарювання в цілому, так і конкуренції в зокрема. Охорона здоров'я як соціально значуща сфера суспільства має свої особливості. Перш за все вона передбачає значимість клінічного ефекту, ніж фінансового, тому тут дія ринкових відносин досить обмежена. Основними принципами при будь-яких економічних відносинах в медичній галузі, повинні бути гуманізм, сумлінність, якісне надання медичної допомоги. Отже, мова йде про необхідність чіткого розмежування сфер в самій охороні здоров'я, де для досягнення кращих медичних показників повинні бути спрямовані економічні методи, і сфер, де необхідно використовувати адміністративні, громадські та інші заходи. Тут необхідність існування державного сектора визначається не морально-етичними, а економічними причинами [20]. Для охорони здоров'я властиво те, що медичні послуги це суспільні блага, тобто споживання цих послуг одним індивідом не може зменшувати доступ до цих послуг іншим, все населення не може виключаються з процесу споживання. Але потрібно відзначити, що не всі послуги охорони здоров'я відносяться до суспільних благ, велика їх частина оплачується за свій рахунок споживачем. Тому це вимагає особливого ставлення до управління фінансовими ресурсами цієї галузі.

Шейман І. М. також зазначає, якщо медична допомога це суспільне благо, то медичні послуги покликані задовольняти не тільки індивідуальні, але і суспільні потреби. Їх результат у багатьох випадках є надбанням як окремої людини, так і населення в цілому. Для забезпечення населення суспільними благами існує така система, яка називається "практика охорони здоров'я". Як відомо вона фінансуються з державного бюджету [6, 21]. Унікальний характер охорони здоров'я як особистого блага зазначає, що регулювання має бути важливим інструментом, тому державна діяльність в сфері охорони здоров'я повинна бути націлена на забезпечення інтересів суспільства [6].

Плесовський П. А. у своєму дослідженні вказує, що основними напрямками державного регулювання мають бути: створення

громадських медичних послуг та забезпечення їх якості; розвинена система ліцензування медичної діяльності; проведення антимонопольної політики, тому що захист принципів вільної конкуренції в процесі створення послуг мають бути забезпечені тільки державою; підтримка малого підприємництва в охороні здоров'я; підтримка науки та високих технологій, що є істотним чинником інновацій в охорону здоров'я [16].

З розвитком ринкових відносин в Україні та формуванням ринку охорони здоров'я державне регулювання охорони здоров'я є ще більш актуальним. Камінська Т. М. зазначає, що ринок охорони здоров'я це частина ринку в цілому, яка забезпечує існування економічних відносин між усіма суб'єктами ринку медичної галузі, які обумовлені не тільки медичними, а й економічними інтересами [8]. Головними завданнями ринку медичної галузі є забезпечення взаємодії між виробництвом і споживанням послуг і товарів медичного призначення. При переході до ринкових відносин держава ставила завдання вдосконалити ефективність охорони здоров'я, вирішити питання фінансування галузі, підвищити контроль за якістю надання послуг в цій сфері і зменшити витрати. Державне регулювання в умовах ринкової економіки – це вплив держави на економічну систему, спрямовану на досягнення цілей її економічної політики [11].

Погляди фахівців щодо ринкових принципів в охороні здоров'я розрізняються. Однак, загальноприйнятим вважається, що специфіка галузі, яка стосується життєвих питань, вимагає обмеження дії ринкових законів в охороні здоров'я [13, 20] і не може діяти тільки за умовами та принципами ринкової економіки.

Основними мотивами необхідності державного регулювання сфери охорони здоров'я є: неможливість конкуренції, існування громадських товарів, які не будуть поставлені ринком в достатній кількості, недосконалість інформації, нерівність в доходах [19]. Найбільш головним поясненням ролі держави в субсидуванні медичних послуг є передбачуваність наслідків, які можуть виникати через нерівність доходів. Суспільно значущий характер медичних послуг обумовлює особливу значущість доступності в їх споживанні.

Сфера медицини має додаткові складності через те, що медичні послуги не можуть реалізовуватися тільки за формулою ринкових відносин товар – гроші – товар, так як це може призводити в разі неплатоспроможності пацієнтів до передчасної втрати їх здоров'я і навіть життя [19]. Доступ до медичної допомоги не може бути пов'язаний з наявністю або відсутністю фінансових коштів у споживача цих послуг. Незважаючи на свій дохід, людина не повинна втрачати можливість отримання необхідної медичної допомоги.

Державне втручання в систему охорони здоров'я необхідно для регулювання таких ключових елементів ринку як конкуренція і ціна. Встановлення державою гранично допустимих цін на медичні препарати не дають можливості продавцю піднімати ціни. За допомогою антимонопольного регулювання держава обмежить виробництво і продаж товарів підприємців монополістів в області медицини. Не менш важливим залишається обсяг інвестицій в медичну галузь для вдосконалення фінансової ситуації [15].

Якщо відзначити соціальну складову сфери охорони здоров'я, основою розвитку галузі є громадська солідарність. Використання тільки ринкових механізмів в таких системах може вступати в конфлікт з цілями забезпечення громадських результатів, в тому числі солідарності. Реалізація цього принципу вимагає активного втручання держави [1, 2].

Солоненко Н. Д. вказує наступні причини важливості втручання держави в регулювання медичної галузі: по-перше це те, що соціально незахищені верстви населення не завжди можуть отримати адекватну медичну допомогу, а тому державні інвестиції в їх здоров'я можуть знизити рівень бідності і послабити його наслідки; по-друге, деякі заходи, що сприяють здоров'ю, відносяться до чисто суспільних благ, а тому приватний ринок не виробляти їх або може виробляти в обмеженому обсязі і в третій це ринкова неспроможність охорони здоров'я та приватного страхування здоров'я означає, що урядове втручання може підвищити добробут через поліпшення функціонування ринку [18].

Послуги, які надає охорона здоров'я – це життєво необхідні потреби, пов'язані з

безцінним благом – здоров'ям і самим життям людини. Вони характеризуються складністю оцінки якості та необхідності надавання. Багато видів медичних послуг і товарів повинні бути доступні всьому населенню країни. Основна діяльність в охороні здоров'я вимагає безпосереднього контакту між споживачем та постачальниками медичних послуг. Якщо споживач не обізнаний про користь послуг медичного призначення, тоді виникає асиметрія інформованості між виробником і споживачем, призводить до монополізації ринку в цій галузі [7].

Споживчий вибір може бути надійним регулятором розподілу ресурсів тільки за умови повної інформованості споживача і його незалежності від виробника товарів. В охороні здоров'я ці умови, як правило, не дотримуються. Той, хто має необхідність в медичних послугах може не мати ті знання, які дозволять йому зробити правильний вибір. Зазвичай він покладається на думку інших споживачів послуг або думка лікаря, пропонує йому варіанти, тобто на інформацію, отримання та оцінка якої вимагає певних витрат часу і ресурсів. Чим вище число варіантів, тим більше ці витрати. В охороні здоров'я вирішальна роль у визначенні обсягів споживання належить виробникам, лікарі оцінюють стан пацієнтів, визначають ступінь їх потреб і призначають необхідне лікування. Одночасно вони мають економічні інтереси, створює потенційні умови для надання надлишкового обсягу послуг. Такий попит породжує сильні витратні тенденції в охороні здоров'я. Постачальники медичних послуг навіть не має обмежувачів для ефективного використання наявних ресурсів. І якщо цим не управляти, то будуть рости кількість дорогих медичних послуг і збільшаться витрати в разі лікування [6].

Ринок медичного страхування нездатний надати медичне обслуговування для пенсіонерів, інвалідів, дітей, через намагання зменшити страхові ризики і збільшити свій прибуток. Основні причини державного втручання в ринок медичних послуг, це неприбутковість сфери, хтось таки має робити інвестиції у здоров'я населення. Саме це сприятиме підвищенню продуктивності праці, збільшенню ВВП та національного багатства країни [9].

Держава обов'язково має втручатися в регулювання галузі охорони здоров'я, але мають існувати межі цього втручання. Державне втручання доцільне при встановленні витрат на безоплатну медичну допомогу, враховуючи свої економічні можливості. Не може бути в сучасній охороні здоров'я суто ринкових відносин через наявність монополіста. При всьому бажанні певних заходів державного регулювання не уникнути..

Можна виділити такі критерії визначення меж сфери державного сектора в охороні здоров'я:

- співвідношення витрат на надання безоплатної для населення медичної допомоги з втратами, які нестиме суспільство в разі її відсутності;
- економічні можливості держави та рівень добробуту населення.

Для того, щоб гонка за вигідними видами медичної допомоги не позначалася згубно на системі охорони здоров'я в цілому, має бути вироблений дієвий господарський механізм самої охорони здоров'я, який би поєднував:

- централізоване бюджетне фінансування провідних лікувальних і навчальних медичних центрів країни;
- фінансування за рахунок місцевих бюджетів профілактичної роботи тощо;
- фінансування за рахунок страхових внесків інших видів медичної допомоги;
- переведення окремих видів медичної допомоги на платну основу.

Аналіз літературних джерел вітчизняних та зарубіжних авторів вказує, що сутність державного регулювання охорони здоров'я перш за все пов'язана з необхідністю втручання держави в механізм діяльності медичної галузі в умовах ринку. Недоліки ринкових відносин можуть сприяти негативному впливу на суспільство, а це ще раз підтверджує, що ринкові засади непридатні для діяльності системи охорони здоров'я. Для того, щоб усунути недоліки ринкових відносин в охороні здоров'я, провідна роль повинна залишитися за державою.

Держава, регулюючи ринок медичної галузі, виконує такі дві функції: соціальну та економічну. Суть першої полягає в забезпеченні справедливості та доступності для всього населення, незалежно від рівня доходів громадян

та статусу. Також, державні дії направлені на рішення таких проблем як епідемії та масові захворювання, які можуть привести до порушення стабільності в суспільстві. Економічна функція полягає у забезпеченні конкуренції між надавачами медичних послуг, вдосконаленні системи ліцензування та акредитації медичних установ, забезпеченні якісного рівня медичного обслуговування, використанні податкових інструментів при регулюванні підприємницької діяльності.

Держава є повноцінним суб'єктом на ринку охорони здоров'я, вона забезпечує організацію та фінансові надходження в цю галузь. На сучасному етапі ефективність процесу бюджетного фінансування охорони здоров'я з місцевих бюджетів значною мірою залежить від того, наскільки досконалим і науково обґрунтованим є бюджетне планування з боку держави. Коли державна опікується здоров'ям населення, вона забезпечує не тільки соціальні потреби, але і має економічну вигоду [9].

При вкладанні інвестицій в медичну галузь доцільно враховувати демографічну ситуацію, досягнення в області фармації, очікування населення, нерівномірний стан здоров'я населення, держава повинна контролювати, щоб при збільшенні витрат на фінансування охорони здоров'я кожен міг отримувати якісну медичну допомогу [3].

Таким чином, сьогодні державне регулювання є невід'ємною частиною діяльності уряду будь-якої країни, є тим самим механізмом, який буде забезпечувати ефективне економічне зростання. Для того, щоб галузь медицини в подальшому могла економічно

існувати, доцільно посилити роль держави в соціально-економічній напрямку. Перш за все це стосується збільшення видатків на сферу здоров'я. І тільки тоді вона дійсно виконає соціально-економічну функцію – поліпшення здоров'я населення. Успішна реалізація цієї функції є основним критерієм ефективності державного регулювання охорони здоров'я. Доцільно виробити ефективний механізм розвитку системи охорони здоров'я, який буде вдосконалювати бюджетне фінансування лікувальних установ, фінансувати профілактичну роботу, сприяти розвитку страхових внесків та доцільності платних послуг.

**Висновки.** Отже, державне регулювання сфери охорони здоров'я – це цілеспрямована діяльність владних структур, яка полягає в розподілі державних ресурсів для реалізації державної політики соціально-економічного розвитку, спрямована на підтримку стабільності, і яка в умовах реформування разом з організаційними та адміністративно-правовими методами повинна приділяти найбільшу увагу соціальним і економічним методам. Щоб ця система діяла ефективно, потрібно використовувати вдосконалений інструментарій та нові стратегії. Потрібно розробити механізм цілеспрямованого впливу держави з метою ефективної діяльності установ, що надають якісні і професійні медичні послуги при ефективному використанні ресурсів. Удосконалення форм, методів та інструментів державного регулювання сприятиме стимулюванню економічної і соціальної стабільності, профілактики кризових явищ в сфері охорони здоров'я.

#### Список використаних джерел:

1. Авраменко Н. В. Державне управління системою охорони здоров'я на регіональному рівні: сучасний стан, шляхи вдосконалення : [Монографія] / Н. В. Авраменко. – Запоріжжя: КПУ, 2010. – 196 с. 1, с. 58
2. Авраменко Н. В. Система державного регулювання охорони здоров'я / Н. В. Авраменко // Економіка та держава. – 2011. – № 2. – С. 145–148.
3. Артемьева Г. Б. Медико-экономическая оценка реформирования региональной системы обязательного медицинского страхования (на примере Рязанской области): дис. доктора мед. наук : 14.02.03 / Галина Борисовна Артемьева. – Рязань, 2013. – с. 343.
4. Бадалов, Л. М. Роль государства в социально-экономическом развитии и обеспечении инновационной направленности территориальных систем [Текст] / Л. М. Бадалов, М. Ю. Сёмужкин // Региональная экономика: теория и практика. – 2013. – № 26 (305).
5. Бережна Ю. В. Об'єктивна необхідність державного регулювання розвитку сфери охорони здоров'я в Україні. Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції ( м. Харків, 10–11 травня 2012 р.). Харків, 2012. – С. 236–239.
6. Бондаренко Н. В., Шейман И. М., Шишкин С. В. Расширение потребительского выбора в здравоохранении : теория, практика, перспективы [Текст] ; Высш. шк. экономики – нац. исслед. ун-т. – Москва : Изд. дом Высш. шк. экономики, 2012. – 262 с.
7. Галимова Н. С. Организационно-экономические основы повышения эффективности управления здравоохранением в современных условиях : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. эконом. наук : спец. 08.00.05

- „Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (сфера услуг)” / Н. С. Галимова. – Махачкала, 2011. – 20 с.
8. Камінська Т. М. Контрактна економіка: еволюція та роль в охороні здоров'я / Т. М. Камінська // Економіка і право охорони здоров'я. – 2015. – № 2. – С. 27–31.
  9. Карпишин Н. І. Медичне страхування у контексті модернізації фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні [Текст] / Н. І. Карпишин // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 11. – С. 156–162.
  10. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Избранные произведения / Дж. М. Кейнс. – М.: Экономика, 1993. – 157 с.
  11. Ковбасюк Ю. В. Державне регулювання в умовах ринкової економіки / Ю. В. Ковбасюк, В. Д. Бакуменко // Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. –Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. кол. : В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) [та ін.], 2011. – С. 153–154.
  12. Краснова О. І. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я / О. І. Краснова, Т. В. Плужнікова // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 7. – С. 46–48.
  13. Лехан В. Системы здравоохранения: время перемен / В. Лехан, В. Рудый, Э. Ричардсон // Украина: Обзор системы здравоохранения. – Европейская обсерватория по системам и политике здравоохранения. – 2010. – Том 12. – № 8. – 251 с.
  14. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономика: принципы, проблемы, политика. В 2-х т.: Пер. с англ. М.: Республика, 1992. Т. 1. С. 94.
  15. Машенцева Н. Г. Инструментарий согласования экономических интересов в государственном сегменте сферы здравоохранения России : дис. кон. эконом. наук : 08.00.01 / Наталья Геннадьевна Машенцева. – Тамбов, 2015. – с. 161.
  16. Плесовский П. А. Роль государства в регулировании рынка медицинских услуг / П. А. Плесовский // Вестник Научно исследовательского центра корпоративного права, управления и венчурного инвестирования. – Сыктывкар. – 2008. – № 1. – С. 80–92.
  17. Соколовська А. М. Економічна функція держави та особливості її виконання в Україні / А. М. Соколовська // Економіка України. – 2009. – № 3. – С. 20–23.
  18. Солоненко Н. Д. Державне регулювання розвитку механізмів фінансування системи охорони здоров'я на засадах суспільної справедливості / Н. Д. Солоненко // Сучасні питання економіки і права. - 2011. – Вип. 2. – С. 24–28.
  19. Стиглиц Дж. Ю. Экономика государственного сектора: Пер. с англ. М.: Изд-во МГУ, ИНФРА-М, 1997. С. 76–84.
  20. Чухно І. А. Конкуренція в сфері охорони здоров'я / І. А. Чухно // Актуальні питання соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я в Україні (до 125-річчя з дня народження М. Г. Гуревича, Наркома охорони здоров'я України (1920–1925 рр.), першого завідувача кафедри соціальної гігієни Харківського медичного інституту (1923–1925 рр.)) : матеріали науково-практичної конференції, Харків, 16 березня 2016 р. – Харків, 2016. – С. 141–143.
  21. Шейман И. М. Теория и практика рыночных отношений в здравоохранении : монограф. / И. М. Шейман. – М. : Изд-дом ГУ ВШЭ, – 2008. – 318 с.

### References:

1. Avramenko, N. V. (2010), Derzhavne upravlinnia systemoiu okhorony zdorovia na rehionalnomu rivni: suchasnyi stan, shliakhy vdoskonalennia [Monografiya]. Zaporizhia : KPU. 196 p.
2. Avramenko, N. V. (2011), The system of state regulation of health care [Systema derzhavnoho rehulivannia okhorony zdorovia], Ekonomika ta derzhava, No. 2, Kyiv, pp. 145-148.
3. Artemyeva, G. B. (2013), Mediko-ekonomicheskaya otsenka reformirovaniya regionalnoy sistemiy obyazatel'nogo meditsinskogo strahovaniya (na primere Ryazanskoj oblasti) [Medical and economic assessment of reforming the regional system of compulsory health insurance (on the example of the Ryazan region): dis. Ph.D. econom. nauk, Ryazan, 343 p.
4. Badalov, L. M. and Semushkin, M. Yu. (2013), Rol gosudarstva v sotsialno-ekonomicheskom razvitii i obespechenii innovatsionnoy napravlenosti territorialnykh sistem [The role of the state in the socio-economic development and ensuring the innovative orientation of territorial systems], Regionalnaya ekonomika, No. 26 (305), Moscow, pp. 47-53.
5. Berezna, Yu. V. (2012), Obiektivna neobkhdnist derzhavnoho rehulivannia rozvytku sfery okhorony zdorovia v Ukraini. [Objective necessity of state regulation of the development of the health care sector in Ukraine], Collection of materials of the International Scientific and Practical Conference, Kharkov, pp. 236-239.
6. Bondarenko, N. V. Sheiman, I. M. and Shishkin, S.V. (2012), Rasshirenie potrebitelskogo vyibora v zdavoohranenii : teoriya, praktika, perspektivy [The expansion of consumer choice in health care: theory, practice, prospects], Vysshaya shkola ekonomiki, Moscow, 262 p.
7. Galimova, N. S. (2011), Organizatsionno-ekonomicheskie osnovy povysheniya effektivnosti upravleniya zdavoohraneniem v sovremennykh usloviyah [Organizational and economic basis for improving the efficiency of health care management in modern conditions: dis. ... kand. econom. nauk], Makhachkala, 20 p.
8. Kaminskaya, T. M. (2015), Kontraktna ekonomika: evoliutsiia ta rol v okhoroni zdorovia [Contract Economics: Evolution and a Role in Healthcare], Ekonomika i pravo okhorony zdorovia, No. 2, Kyiv, pp. 27-31.
9. Karpushyn, N. I. (2013), Medychne strakhuvannia u konteksti modernizatsii finansovoho zabezpechennia okhorony zdorovia v Ukraini [Medical insurance in the context of modernization of financial security of health care in Ukraine], Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini, No. 11, Kyiv, pp. 156-162.
10. Keynes, J. M. (1993), Obschaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg. Izbrannyye proizvedeniya [The general theory of employment, interest and money. Selected Works.], Ekonomika, Moscow, 157 p.
11. Kovbasyuk, Yu. V. red., (2011), Derzhavne rehulivannia v umovakh rynkovoi ekonomiky [State regulation in the conditions of a market economy], T. № 1, Teoriia derzhavnoho upravlinnia, Kyiv, pp.153-154.
12. Krasnova, O. I., Pluzhnikova, T.V. (2018), Osoblyvosti mekhanizmu derzhavnoho rehulivannia sfery okhorony zdorovia [Features of the mechanism of state regulation of health care], Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid, Kyiv, No 7, pp. 46-48.

13. Lekhan, V., Rudy, V. and Richardson, E. (2010), *Sistemyi zdavoohraneniya: vremena peremen*. Ukraina: Obzor sistemyi zdavoohraneniya. [Health Systems: A Time for Change. Ukraine: Health System Review.], T.12, No., Evropeyskaya observatoriya po sistemam i politike zdavoohraneniya, Kyiv, 251 p.
14. McConnell, C. R. and Bru, S. L. (1992), *Ekonomika: printsipyi, problemyi, politika*. [Economy: principles, problems, politics], T.1, Respublika, Moscow, p. 94.
15. Mashentseva, N. G. (2015), *Instrumentariy soglasovaniya ekonomicheskikh interesov v gosudarstvennom segmente sferyi zdavoohraneniya Rossii* [Toolkit for coordinating economic interests in the state segment of the Russian healthcare sector: dis. ... kand. econom. nauk], Tambov, 161 p.
16. Plesovsky, P. A. (2008), *Rol gosudarstva v regulirovani ryinka meditsynskikh uslug* [The role of the state in regulating the market of medical services], *Vestnik Nauchno issledovatel'skogo tsentra korporativnogo prava, upravleniya i venchurnogo investirova niya*, No. 1, Syktyvkar, pp. 80-92.
17. Sokolovskaya, A. M. (2009), *Ekonomichna funktsiia derzhavy ta osoblyvosti yii vykonannya v Ukraini* [The economic function of the state and the peculiarities of its implementation in Ukraine], *Ekonomika Ukrainy*, No. 3, Kyiv, pp. 20-23.
18. Solonenko, N. D. (2011), *Derzhavne rehuliuвання rozvytku mekhanizmiv finansuvannya systemy okhorony zdorovia na zasadakh suspilnoi spravedyvosti* [State regulation of the development of mechanisms for financing health care system on the basis of public justice], *Suchasni pytannia ekonomiky i prava*, No. 2, Kyiv, pp. 24-28.
19. Stiglitz, J. (1997), *Ekonomika gosudarstvennogo sektora* [Public Sector Economics], MGU, INFRA-M, Moscow, pp. 76-84
20. Chukhno, I. A. (2016), "Competition in healthcare", *Aktualni pytannia sotsialnoi medytsyny, orhanizatsii ta ekonomiky okhorony zdorovia v Ukraini* [Topical issues of social medicine, organization and economy of health care in Ukraine], *Materialy naukovy-praktychnoi konferentsii* [Materials of the scientific-practical conference], Kharkov, March 16, 2016, pp. 14-143.
21. Sheiman, I. M. (2008), *Teoriya i praktika ryinochnykh otnosheniy v zdavoohranenii* [Theory and practice of market relations in health care], [Monografiya]. Vysshaya shkola ekonomiki, Moscow, 318 p.

#### **Краснова О. И., Плужникова Т. В. Роль государства в регулировании сферы здравоохранения в рыночных условиях**

*Государство уже длительное время вмешивается в экономику страны. С развитием производственной деятельности возникли важные социально-экономические проблемы, которые сразу нельзя решить. В данной статье изучаются мнения ученых по вопросу необходимости государственного регулирования сферы здравоохранения в рыночной экономике. Анализируется необходимость вмешательства государства в экономические процессы сферы здравоохранения на современном этапе, определяются границы этого вмешательства.*

*Ключевые слова: государственное регулирование, сфера здравоохранения, рыночная экономика, конкуренция.*

#### **Krasnova O., Pluzhnikova T. The role of the state in the regulation of health care in market conditions**

*The state has been interfering in the country's economy for a long time. With the development of production activities, important socio-economic problems arose that cannot be solved immediately. The market mechanism of functioning of the economy is focused on making a profit, it cannot fully solve all socio-economic problems, and therefore different degrees of state intervention are necessary. This article examines the opinions of scientists on the need for state regulation of healthcare in a market economy. The economic literature presents a fairly wide range of views on the need for government intervention in the market economic system. With the emergence of market relations, government intervention was necessary to regulate trade relations. Representatives of the classical school believed that the market can effectively exist without government intervention. Today, almost all economists agree that the state should regulate the country's economy. Particularly in need of regulation is such a socially significant area as public health. The state must control so that economic changes in the sphere of public health are socially oriented. The necessity of state intervention in the economic processes of the healthcare sector at the present stage is analyzed, the boundaries of this intervention are determined. For the health sector to function effectively, you need to use advanced tools and new strategies. It is necessary to develop a mechanism of purposeful state influence in order to effectively operate institutions that provide high-quality and professional medical services with efficient use of resources. Improve forms, methods and instruments of state regulation will help stimulate economic and social stability, and prevent crises in the health sector. Investing in the medical industry, it is necessary to take into account the demographic situation, the state of health of the population, the state must control so that when the costs of financing health care increase, everyone can receive quality medical care.*

*Key words: government regulation, healthcare, market economy, competition.*

Стаття надійшла до редколегії 17.04.2019